

[Gert Petersen.]

blik, hvor Sovjet fulgte efter med at oprette den østtyske republik. Det gælder optagelse af Vesttyskland som medlem af NATO, hvor Sovjet fulgte efter med at oprette Warszawapagten og optage Østtyskland som medlem dér. Det seneste eksempel på denne triste form for ping-pong mellem stormagterne ser vi for øjeblikket i Middelhavet, hvor De Forenede Stater for mange år siden har placeret en mægtig flåde, og hvor Sovjetunionen nu er blevet så stærk, at det er i stand til at abe efter og nu også søger at opbygge flådestridskræfter i Middelhavet.

Hvad har man så fået ud af denne politik? Er Europa, må man spørge, blevet et bedre og sikrere sted at leve? Det var der nogle, som var begyndt at fortælle os, og de gav NATO æren for det. Nu har det pludselig vist sig, at det er så som så med sikkerheden her i Europa, men det vil man ikke tillægge NATO den mindste del af ansvaret for. Man må spørge: er det ikke inkonsekvent? Jo, det er inkonsekvent. Sandheden er — og det er blevet sagt hele tiden bl. a. fra vor side — at dér ikke på noget tidspunkt har været nogen reel afspænding i Europa, kun tilsyneladende ro på overfladen. Hvordan har man så kunnet lade sig narre? I de snart 20 år, der er forløbet, siden blokpolitikken blev formaliseret med Atlantpagtens oprettelse, er Europakortet ganske vist forblevet uforandret, men det er spændingen også. Hvorfor? Fordi ikke ét europæisk problem er blevet løst. NATO har ikke trods store ord om forhandlinger og løsninger, når blot man nåede frem i styrkepositionen, været i stand til at bidrage det ringeste til en løsning af problemerne; snarere er de blevet skærpet. Vi ser det med Tyskland. En tysk genforening var en reel mulighed indtil midten af 1950'erne, nu er den formentlig umulig. For 10 år siden kunne man have tilfredsstillet Polen med en anerkendelse af Oder-Neisse grænsen, i dag er det ikke nok — og sådan kunne man blive ved.

Såfremt delingen af Europa får lov til at leve videre, må man forudse, at disse problemer og konflikter vil uddybe sig yderligere og før eller senere udløse eksplosioner, der kan sætte den krudttønde i brand, som vor verdensdel langsomt er ved at blive til.

En vis stabilisering er der måske sket, men den giver sig blot udtryk i, at amerikanerne lader det sovjetiske område i fred, og at russerne lader det amerikanske i fred. Og hvad er det for en fred? Den skyldes den ligevægt, jeg tidligere har talt om. I ly af den er der sket en vis forøgelse af øst-vest kontakterne, og den kolde krigs sprogbrug er blevet neddæmpet noget; der har her og dér vist sig tendenser til oprør mod pagtdannelser. Men det har dog langt større betydning, at denne militær-tekniske ligevægt mellem De Forenede Stater og Sovjetunionen har gengivet krigsafslutningens aftaler om en deling af Europa deres aktualitet. Supermagterne kan nu regere i hvert sit jagtrevir. Sovjetunionen bruger situationen til at stramme grebet om sin interessesfære, mens USA bruger den til at hindre, at spørgsmålstegnene slettes og erstattes af stabile folkeretlige overenskomster. Derfor hviler Europas deling i to interessesfærer alene på magtforhold og styrkeforhold, og derfor er det så vanskeligt at overvinde delingen. Derfor ser man også Sovjetunionen hindre indførelse af demokrati i Tjecoslovakiet og De Forenede Stater gennem våbenhjælp og på anden måde støtte knægtelsen af demokrati i Grækenland. Der tænkes strategisk, der tænkes ikke ud fra den nationale suverænitets principper. Reaktionsære og militaristiske kræfter i begge lejre trives i kraft af spændingen og er derfor yderst interesserede i at holde blokpolitikken i live.

En særlig farlig rolle spiller de stater, der bruger pagtdannelserne som en slags forlænget arm til manipulationer i nationalistisk øjemed. Jeg tænker her især på de to tyske stater, der simpelt hen har pagterne at takke for selve deres eksistens. På denne baggrund må det stå klart, at pagtsystemerne modvirker en ægte afspænding i Europa, og de fungerer som redskaber i hænderne på kræfter, der søger at bevare de forældede strukturer og opretholde spændingen — hvilket ikke skal opfattes som en bebrejdelse mod de personer, der har forvaltet eller forvalter dansk udenrigspolitik. Jeg tror ikke, de er interesserede i at opretholde spændingen; men jeg tror, at den politik, de fører, og de veje og midler, de har valgt, ikke fører til de resultater, som vi vel i og for sig er enige om her.